

GAZETA MUZEALNA

BIULETYN INFORMACYJNY

MUZEUM

ZIEMI KARLIŃSKIEJ

Egzemplarz bezpłatny

Rok 2015 pod znakiem jubileuszy

Jubileusz - rocznica wydarzenia, wyróżniająca się w sposób szczególny, dzięki czemu istnieje okazja do uroczystych obchodów, a czasem także do refleksji nad minionym okresem, przeprowadzenia kampanii informacyjnej lub promocyjnej, podjęcia nowych zobowiązań...

Witamy serdecznie z nowym numerem naszej Gazety Muzealnej.

Rok 2015 jest rokiem szczególnym dla Kultury naszego miasta. Jak zaznaczono w nagłówku ten rok będzie obfitował w jubileusze.

W tym roku Muzeum Ziemi Karlińskiej obchodzi swoje 5 urodziny. Na tą okoliczność przez cały rok kalendarzowy muzeum będzie posługiwało się okolicznościowym logotypem, którego prezentujemy obok. Ogólne uroczystości przewidujemy na miesiąc wrzesień. Będzie również urodzinowy tort. Już dzisiaj Państwa serdecznie zapraszamy.

Natomiast swoje 10 urodziny ma już za sobą Karliński Ośrodek Kultury, który swoje uroczystości urodzinowe obchodził na Noc Muzeów 16 maja.

Do ważnych okrągłych rocznic w tym roku należą także: 630 - lecie nadania praw miejskich dla naszego miasta, czy erupcja ropy. Od pamiętnego wybuchu minie 35 lat. Tą ostatnią rocznicę będzie można obchodzić w naszym muzeum, ponieważ na tą okoliczność planujemy

wystawę fotograficzną.

W naszym kalendarzu jest jeszcze bardzo ważna okrągła data, 9 listopada 1915 roku uruchomiono odcinek kolei wąskotorowej na linii Poblocie - Lubiechowo - Karlino. Tym samym w tym roku mija 100 lat od wspomnianej daty i należy ją uroczystie uczcić jadąc po dawnym szlaku kolei wąskotorowej naszymi rowerami. Jak podają źródła naszej kroniki miejskiej, w 1945 roku utworzono na bazie zawodników składających się z milicji, klub piłkarski. Możemy wówczas mówić o 70 rocznicy powstania klubu piłkarskiego. Muzeum zorganizowało na tą rocznicę wystawę fotografii. Najstarsze zdjęcie w naszym archiwum pochodzą z 1951 roku. Serdecznie zapraszamy. W najnowszym numerze pojawił się nowy blok cykliczny. Będziemy w nim informować o znaleziskach na karlińskich strychach. Pomysł na temat powstał gdy coraz częściej mieszkańcy

Karlina zaczęli przynosić do muzeum, różnego rodzaju ciekawe znaleziska wydobyte podczas remontów dachów, wymiany okien. Chcielibyśmy podzielić się tymi informacjami z większym gronem odbiorców.

Zapraszamy Państwa do lektury.

w numerze:

70 lat
karlińskiej
piłki nożnej
strona 2

Porozumienie
między muzeami:
Gohren, Karlina
i Wałcza

strona 2

70 lat karlińskiej piłki nożnej

28 marca około godz. 13.30 w Regionalnym Centrum Turystyki i Sportu w Karlinie otwarto wystawę z cyklu: *Z archiwum Muzeum Ziemi Karlińskiej* pn. 70 lat karlińskiej piłki nożnej.

W niecodziennych okolicznościach odbyło się otwarcie wystawy organizowanej przez Muzeum Ziemi Karlińskiej. 28 marca około godz. 13.30 w Regionalnym Centrum Turystyki i Sportu w Karlinie otwarto wystawę z cyklu *Z archiwum Muzeum Ziemi Karlińskiej* pn. 70 lat karlińskiej piłki nożnej. Otwarcie wystawy poprzedziła IV edycja Karlińskiej Ligi Halowej im. Romana Lentnera.

Wystawa 70 LAT KARLIŃSKIEJ PIŁKI NOŻNEJ to zbiór fotografii, które posiada w swoim archiwum Muzeum Ziemi Karlińskiej. Jest to pokłosie wystawy o sporcie organizowanej przez Muzeum w 2013 roku, która miała rekordową frekwencję w całej 5-letniej historii wystaw w Muzeum.

Wystawę w czerwcu i lipcu odwiedziły 872 osoby, a wśród nich byli piłkarze, dzieci byłych piłkarzy, jak również wnuki. Ekspozycja zmobilizo-

wała odwiedzających do poszukiwań w rodzinnych albumach i tym samym podzielenia się swoimi zdjęciami z naszym Muzeum. Dzisiaj, dzięki tym wspaniałym ludziom, w Muzeum mamy ponad 70 fotografii dotyczącej piłki nożnej. 70 zdjęć na 70 urodziny naszego klubu piłkarskiego. Wystawę od 1 kwietnia można oglądać w Muzeum Ziemi Karlińskiej.

Podziękowania za udostępnienie fotografii dla:

Małgorzaty Zwierzyńskiej, Urszuli Josz-Bochniak, Violetty Andżejczuk, Franciszka Terecha, Jana Korzeniowskiego, Tadeusza Staszewskiego, Zbigniewa Marcinkowskiego, Ryszarda Semenowicza, Edwina Musioła oraz Romana Lentnera.

Poznaj swoją legendę cd.

W pierwszym numerze Gazety Muzealnej opublikowaliśmy dwie odkurzone legendy karlińskie. Informowaliśmy również, że kolejne ukażą się w następnym numerze biuletynu.

W tym numerze prezentujemy wspomniane dwie ostatnie legendy. Przypomnijmy, że poszukiwań naszych karlińskich legend podjęli się Szaleni Historycy.

Wielki czarny pies i tajemnica tunelu między zamkiem a kościołem

Jak mawiają starsi ludzie, kościół był dawniej połączony z klasztorem podziemnym przejściem, które istnieje do dzisiaj. Mieszkańcy Karlina usiłowali przeszukać to przejście, lecz znaleźli w nim tylko zardzewiałą broń i resztki kości. Potem dotarli do żelaznych drzwi, które zamknięte były na wielkie zamki i zatarasowane mocnymi żelaznymi sztabami. W podziemnym przejściu spotkali

wielkiego czarnego psa, który z oczu, pyska i nosa ział ogniem. Nie pozostawało im nic innego, jak zawrócić. Później kolejni śmiałkowie usiłowali zbadać to przejście od strony kościoła, ponieważ według podania miało się ono zaczynać w sklepieniu pod ołtarzem. Tutaj jednak nie można było znaleźć wejścia i zaniechano dalszych poszukiwań.

Wielki czarny pies w tunelu między zamkiem a kościołem. Pod łapami psa zardzewiała zbroja jednego z wielu śmiałków, którzy chcieli odkryć tajemnicę tunelu.
Rys. K. Zalewski.

Talar szczęścia

W Karlinie opowiada się, że można dostać od diabła Talara szczęścia. Talar ma tę właściwość, że mnoży każde pieniądze z którymi się styka i zawsze wraca do swojego właściciela z pieniędzmi, niezależnie od tego jak byłby wydany. Aby wejść w posiadanie zaczarowanego talara, bierze się zupełnie czarnego kota, bardzo mocno się go zawiązuje, najlepiej w kawał rybackiej sieci i idzie się z nim trzykrotnie wokół kościoła. Następnie przychodzi zły, podaje człowiekowi talara i zaczyna rozwiązywać węzły. Jeśli mu się to uda zanim człowiek osiągnie próg swego domu, to ten ostatni będzie zgubiony. Jeśli zaś człowiek na czas przyjdzie do domu, to będzie miał zaczarowanego talara, który nie tylko ciągle do niego wraca, ale przynosi mu także wszystkie pieniądze, z którymi się styka. Talar szczęścia jest tylko jeden. W posiadaniu człowieka działa przez cały rok kalendarzowy, następnie wraca do diabła.

ZAPRASZAMY JUŻ W CZERWCU NA WYSTAWĘ MINIATUR FIGUR WOJSKOWYCH Z KOLEKCJI PANA IRENEUSZA PIECYKA.

Szaleni Historycy na Zamku Biskupów Kamieńskich

Dnia 2 grudnia 2014 roku gimnazjaliści z Koła Szalonych Historyków wraz z opiekunami - p. Krystianem Zalewskim i p. Ireneuszem Tyborskim - wybrali się w miejsce, gdzie od XIV wieku znajdował się Zamek Biskupów Kamieńskich. Ta niecodzienna wycieczka była kontynuacją wcześniejszych zajęć w Muzeum, podczas których Szaleni Historycy poznali burzliwe dzieje karlińskiego zamku. Po dawnej budowlu pozostały jedynie ruiny, lecz przy odrobinie wyobraźni można ujrzyć jej minioną świetność. Niesamowitym przeżyciem było zwiedzanie zamkowych piwnic - najstarszej budowli Karlina.

Nauka i zabawa mogą iść w parze. Szalonym Historykom nie przeszkadzał nawet przenikliwy chłód - wszyscy byli rozgrzani zamkowymi tajemnicami. Nasze miasto skrywa wiele ciekawych miejsc, a my chcemy poznać je wszystkie!

Serdeczne podziękowania dla p. Kazimierza Ryszewskiego za wpuszczenie nas na teren Wyspy Biskupiej.

Szaleni Historycy na lekcji muzealnej na terenie Zamku Biskupów Kamieńskich.

Porozumienie między muzeami

15 stycznia późnym popołudniem w miejscowości Gohren w Niemczech spotkały się trzy miasta, Gohren, Karlino i Wałcz. Celem spotkania było podpisanie porozumienia trójstronnego między muzeami z w/w miast. Porozumienie między trzema instytucjami podpisano w siedzibie Stowarzyszenia Haus Damp, które opiekuje się Muzeum w Gohren od 2002 roku. Podpisy złożyli przedstawiciele miast:

- Bogusława Towalewska, Burmistrz Wałcza,
- Piotr Woś, z-ca Burmistrza Karlina,
- Wolfgang Pester, Burmistrz Ostseebad Gohren

Na podstawie porozumienia trzy instytucje kultury zamierzają działać na rzecz wspólnego upowszechniania dziedzictwa kulturowego. Muzea będą razem się promować, organizować wystawy, konferencje naukowe oraz wspólnie pozyskiwać fundusze unijne na cele kulturalne.

Uroczyste podpisanie umowy trójstronnej.

Wiosna z Muzeum

16 czerwca Muzeum Ziemi Karlińskiej zakończyło swoją akcję pn. Wiosna z Muzeum. Tematem przewodnim było poznanie historii Karlina na podstawie najstarszych zabytków architektury naszego miasta. Jednym z najważniejszych punktów lekcji muzealnych była Wyspa Biskupia gdzie istniał kiedyś Zamek Biskupów Kamieńskich i zaczyna się historia naszego miasta.

To właśnie w ruinach naszego zamku chcieliśmy podsumować akcję Wiosna z Muzeum. Dzięki uprzejmości Pana Kazimierza Ryszewskiego za udostępnianie terenu Wyspy Biskupiej na cele edukacyjne, mogliśmy poznać *historię na dotyk*, poznawać bezpośrednio historię nieistniejącego zamku. Właśnie przy ruinach zamku nastąpiło podziękowanie dla Pana Kazimierza prezesa OSP Karlino. W podziękowaniu podarowaliśmy od Muzeum Ziemi Karlińskiej przedwojenną prądownicę strażacką, która została znaleziona podczas akcji 16 maja (więcej o akcji na str. 8).

Pan Kazimierz Ryszewski z prądownicą strażacką.

**Z archiwum
Muzeum
Ziemi
Karlińskiej**

70 LAT KARLIŃSKIEJ PIŁKI NOŻNEJ

Wystawa 70 LAT KARLIŃSKIEJ PIŁKI NOŻNEJ to zbiór fotografii, które posiad w swoim archiwum Muzeum Ziemi Karlińskiej.

Historia jednego zabytku

W pierwszym numerze przedstawiliśmy jeden z najważniejszych zabytków w naszym mieście – Zamek Biskupów Kamieńskich. Co prawda zamek już nie istnieje, zachowały się tylko piwnice, ale jedną z misji Muzeum Ziemi Karlińskiej jest ożywić jego historię. W bieżącym numerze *Historię jednego zabytku* przedstawi przyjaciel i zasłużony dla Karlina Krzysztof Szczeciński, którego artykuły możemy również czytać na łamach *Wieści karlińskich*.

Cieszę się bardzo, że mogę uczestniczyć w tej ciekawie zapowiadającej się serii opisującej zabytki te muzealne jak i te, które znajdują się na zewnątrz – zabytki architektury.

Na początek wybrałem pamiątkę historyczną, która z kilku powodów jest mi najbliższa i z którą związanych jest wiele emocjonalnych dla mnie momentów. Tym przedmiotem jest skromnie wiszący na środkowym filarze Muzeum szkic Ernsta Alberta Fischer Coerlina z 1891 roku, przedstawiający Jezusa modlącego się w Ogrójcu. Na jego podstawie malarz namalował w 1892 roku obraz ołtarzowy znajdujący się do dzisiaj w karlińskim kościele (o życiu malarza jak i o historii obrazu można przeczytać w „Wieściach z Karlina” z października 2011 roku). Dlaczego właśnie ten szkic jest tak wyjątkowy? Jest kilka tego powodów. Wraz z żoną od lat interesowaliśmy się wszystkim co związane było z przeszłością Karlina i gdy natknęliśmy na dzieła pochodzącego stąd malarza, ochoczo rozpoczęliśmy kolekcjonowanie jego prac. Po pewnym czasie natrafiliśmy w katalogu aukcyjnym pewnego monachijskiego antykwariatu, na ofertę sprzedaży dwóch zbiorów rysunków Fischer Coerlina. Nie były one szerzej przedstawione w katalogu, więc poprosiliśmy o przesłanie nam kilku zdjęć pokazujących ich zawartość. Wśród przesłanych skanów prac artysty było wiele rysunków, które nas na tyle zaciękawiły, że postanowiliśmy je

Szkic Ernsta Alberta Fischer Coerlina z 1891 r. Przedstawia Jezusa w Ogrójcu. Na jego podstawie malarz namalował w 1892 r. obraz ołtarzowy znajdujący się do dzisiaj w karlińskim kościele.

zakupić. Jakież było nasze zdziwienie, gdy po otwarciu z niecierpliwością oczekiwaną przesyłki okazało się, że zbiory zawierały więcej prac, niż nam wcześniej pokazano. Wśród tych „dodatków” był właśnie tenże szkic. Nasza pierwotna radość zamieniła się wkrótce w uczucie szczęścia, gdy

po pewnym czasie zorientowaliśmy się co on przedstawiał! Nasze zadowolenie potęgował również fakt, że rok wcześniej trafiliśmy na inny projekt Fischer Coerlina ukazujący predellę, czyli dolną część obrazu ołtarzowego (znajduje się również w Muzeum). Tym samym mieliśmy

przez jakiś czas w domu niejako całą „surową” wersję obrazu. Wielokrotnie patrząc na ten szkic zastanawiałem się, czy jego autor rysował z pamięci, czy też ktoś jemu pozował? Gdy poznaliśmy niedługo potem wnuka malarza, odpowiedział on nam pośrednio na to pytanie. W rodzinnych opowieściach o pracy malarza przekazywanych z pokolenia na pokolenie, podkreślana była wielokrotnie jego skrupulatność w przygotowaniach do malowania. Jest więc prawdopodobne, że korzystał on w tym wypadku z jakiegoś wzoru. Co ciekawe, porównując szkic z obrazem, można zauważyć pewną zmianę proporcji w przenoszeniu go na płótno, jak i drobne zmiany w fizjonomii modlącego się Jezusa. Dla zainteresowanych dokładnym „prześwietleniem”

obu dzieł, proponuję skopiować szkic Jezusa i predelli z Muzeum, a następnie skonfrontować je z obrazem w Kościele. W ten sposób można będzie dostrzec, że oprócz wymienionych przeze mnie różnic, artysta jeszcze w kilku miejscach delikatnie zmienił swoją pierwotną koncepcję. Ciekaw jestem, ile zmian pomiędzy wybranym do tej opowieści szkicem a oryginałem, zostanie przez uważnych obserwatorów dostrzeżonych?

Krzysztof Szczeciński

Uwieńczeniem prac remontowych w kościele u schyłku XIX w. był podarowany obraz przez Fischer Coerlina w 1892 r.

Początkowo był za ołtarzem, a od wielu lat znajduje się nawie bocznej.

Karlińskie strychy

Strych jest miejscem, które każdemu z nas od najmłodszych lat kojarzy się z tajemnicą, czymś nieodgadnionym, magicznym. To tam znajdują się stare, z pozoru bezużyteczne przedmioty, którym dzieci często przypisują czarodziejskie, nadziemskie znaczenie.

Zapraszamy Państwa do nowego cyklu w naszym biuletynie – Karlińskie strychy. Będziemy w nim informować o znaleziskach na karlińskich strychach. Są to przedmioty znalezione przez mieszkańców Karlina podczas remontów dachów, wymiany okien.

Do tej pory w nielicznych starych karlińskich kamienicach można odkryć ślady dawnych czasów. Drobne bezwartościowe przedmioty, świadczące o ludziach i ich życiu, leżą na strychach lub w piwnicach. Przypadek sprawia, że zostają odkryte i opowiadają o minionych latach. Przedstawiamy kilka śladów przeszłości związanych bezpośrednio z dawnymi mieszkańcami Karlina – drobiazgami życia codziennego.

Oberlandesgerichtsbezirk Stettin

1937 | Block № 00081 | Blatte № 17

Quittung
über die Einzahlung von Gerichtskosten — Strafen —

Einzahlungsliste Nr.	Bezeichnung des Einzahlungs-pflichtigen	Bezeichnung der Einzahlung (Sache, Altenszeichen)	Betrag RM Pf.	Hinweis auf die Buchungsnummer der Gerichtsstelle (nur bei zum Soll gehenden Refordierungen)
1	2	3	4	5
109	Kollatz	Fr. L. B. Kollatz Nr. 703	5 -	
		Summe		

Wiederholung in Buchstaben: *Fr. L. B. Kollatz*

Reichsmark | Pf. (wie oben)

Kollatz, den 5. Jan 1932

Gerichtszahlstelle
Kollatz

Dienststempel
Stettin (Verwaltung)

Mandat lub koszty sądowe w wysokości 5 Reichsmarek wymierzony(e) przez Karliński Urząd Sądowy.

Integracja w ramach Nocy Muzeów

16 maja w ramach Spotkań z kulturą w Karlinie, które wpisały się w 10 urodziny Karlińskiego Ośrodka Kultury oraz Nocy Muzeów odbyło się integracyjne spotkanie odkrywające historię. W integracji uczestniczyli dwie grupy działające przy muzeum.

Sąto: Grupa Robocza, to zorganizowana grupa osób zafascynowanych Karlinem i jednocześnie pasją poszukiwania skarbów. Drugą grupą działającą przy muzeum, to młodzież z karlińskiego Gimnazjum działająca jako SZALENI HISTORYCY, którzy na cotygodniowych zajęciach poznają naszą lokalną historię i nie tylko...

Miła atmosfera uwieńczona została ogniskiem, a temat przewodni spotkania który mówił o odkrywaniu naszej

lokalnej historii został zrealizowany.

Cennym znaleziskiem akcji okazał się tzw. ryngraf Związku Kawalerzystów z Karlina i okolicy. Takie związki zakładano, aby wojskowi (często w randze oficerskiej) po przejściu do rezerwy mieli dalej możliwość kontynuowania wojskowej tradycji.

Ciekawostką, która ma związek z naszym znaleziskiem jest przyjazd do Karlina w sierpniu 1930 roku Marszałka von Mackensena z okazji poświęcenia sztandaru właśnie tego Związku i gdzie przekazał im haftowaną szarfę do sztandaru. Więcej o wizerze Marszałka możemy przeczytać w artykule Krzysztofa Szczecińskiego; Interesujące historie z dawnej Ziemi Karlińskiej cz. 13, w: Więści Karlińskie. Znalezisko datowane jest na 1913 rok.

Po wyczyszczeniu ten i kilka innych drobniejszych eksponatów będzie można obejrzeć w Muzeum Ziemi Karlińskiej.

W tym miejscu należy sprostować informację, która ukazała się w dodatku do Głosu Koszalińskiego /głos białogardzki – Piątek, 29 maja 2015r/. W artykule pojawiła się informacja, że spotkanie zorganizowała nam Fundacja Strażnicy Historii. Otóż chcieliśmy na łamach naszego biuletynu to wyjaśnić. Organizatorem całej akcji tego dnia było Muzeum Ziemi Karlińskiej wraz z Grupą Roboczą.

Ryngraf Związku Kawalerzystów z Karlina i okolicy. Datowane na 1913 rok.

Szaleni Historycy podczas akcji Odkrywamy Naszą Historię.

GAZETA MUZEALNA

Wydawca: Muzeum Ziemi Karlińskiej

Redaguje: Krystian Zalewski przy współpracy Ireneusza Tyborskiego, Szalonych Historyków oraz Krzysztofa Szczecińskiego

Muzeum Ziemi Karlińskiej

ul. Szymanowskiego 17

78-230 Karlino

otwarte:

wtorek - sobota 10.00 - 16.00

WSTĘP WOLNY

